

Draskóczy István

A *Korall* kérdése megtisztelő, ám nehéz rá választ adnom. Azt hiszem, hétköznapi és könnyebb volt az indulásom, mint számos más kortársamé, barátomé. Mint minden gyereket, engem is vonzottak a várak. Arra emlékszem, hogy gyerekként sokat szerettem olvasni, különösen a történelmi témájú, kalandos ifjúsági regények érdekeltek, s mint minden gyerekre, rám is nagy hatással voltak Gárdonyi Géza művei (*Egri csillagok*, *Láthatatlan ember*). 11–12 évesen szívesen olvastam Jókai Mór regényeit (*Fráter Györgyre* emlékszem, s azokra, amelyek Erdély történetéről szóltak). Tán 12 éves voltam, amikor Móricz Zsigmond *Erdély trilógiája* a kezembe került. A nagyszüleim könyvei között akadtam ezekre a művekre. Nos, tehát a kezdetek idején a történelmi tárgyú regények irányíthatták a figyelmemet a történelem felé.

Abban, hogy a történelem iránt érdeklődjek, bizonyára közrejátszott saját családomnak a sorsa. A családom fele (így szüleim) az 1948-as csehszlovák–magyar lakosságcsere egyezmény keretében került Magyarországra, ám a rokonság jelentős hányada (köztük apai nagyanyám, nagybátyám), szüleim sok fiatalkori barátja Szlovákiában maradt. Gyerekkoromban több nyarat töltöttem egy, a szlovák–magyar nyelvhatáron fekvő dél-szlovákiai kisvárosban (Losonc), amely korábban főként magyar nemzetiségű volt, de 1948 után fokozatosan szlovákosodni kezdett. Az ottani rokonok számára természetes volt a kétnyelvűség, szlovák rokonaink, barátaink voltak (akik mind tudtak magyarul), ám az 1944–1949 közötti közismerten nehéz időszak emléke élénken élt. Mind a két nagymamámtól sokat hallottam a múltról. Ha úgy tetszik, a közelmúlt is és a régmúlt is visszaköszönt felém azokon a nyarakon. Mindig érdekelt/érdekel, hogy miként alakult ki az a világ, amelyet én akkor láttam.

Anyai nagybátyám középiskolai történelem tanár lett. Nála került a kezembe a Szilágyi Sándor-féle *Magyar nemzet története*¹ 16. századi kötete, amit nagyon szerettem (különösen a képeket és a várrajzokat), de emlékszem arra is, hogy egyetemi tankönyvből egyszer a búr háború történetét olvastam el.

Iskolai tanulmányaimmal szerencsés voltam, ugyanis az ország egyik legjobb (s igen szigorú) iskolájába (ELTE Apáczai Csere János Gimnázium) jártam 12 évig, ahol kiváló tanáreberek tanítottak. Történelem tanárom (Gábor Istvánné) gondolkodásra nevelt bennünket. A földrajz órán (Harkay Pál tanította) földrajz, történelem és kultúrtörténet szerves egységet képezett. A földrajzot és a történelmet egyaránt szerettem, bár a történelem közelebb állt hozzám. Az iskolai történelem szakkörben a termelőszövetkezetekkel kellett volna foglalkoznom, ám ez a feladat akkor egy cseppet sem vonzott. III. osztályosként megpróbálkoztam az Országos Középiskolai Tanulmányi Versennyel. A történelmi pályázat nem sikerült, földrajzból azonban majdnem az első tíz között végeztem.

Kortársaimhoz hasonlóan középiskolásként összevissza olvastam mindazt, amihez akkor hozzájutottam (Morgan, Marx, Engels, Soboul, Hajdú Tibor, László Gyula, Németh Gyula, Molnár Erik, Kulcsár Zsuzsanna, I. Tóth Zoltán írásai, egy

1 Szilágyi Sándor (szerk.): *A magyar nemzet története*. Budapest, 1895–1898. (Reprint: Budapest, 1994–; CD-ROM: Budapest, 2002.)

Deák Ferenc életrajz stb.). Emlékszem, hogy egyszer az egyik osztálytársam, akivel életre szóló barátságot kötöttünk, mutatta meg Hóman–Szekfű *Magyar történetének*² az első két kötetét, amit kölcsönadott nekem. A könyv adatgazdagsága hozzájárult ahhoz, hogy a középkorral kezdtem foglalkozni. Barátomból később kiváló földrajztudós lett. Sajnos ma már nincs közöttünk.

III. gimnazista voltam, amikor a középiskolások számára központi szakköröket hirdettek. Az egyikre a középkor iránt érdeklődő fiatalokat várták. Az ELTE fiatal tanársegédje, Kozma Béla vezette ezeket az órákat. Eleinte sokan voltunk, néhány óra után azonban csupán heten-nyolcan maradtunk. Kozma Béla adta a kezünkbe Bónis György *István király* című művét³, s elolvastatta velünk a *Századokból* a Bónis György és Váczy Péter közötti vitát.⁴ Léderer Emma szöveggyűjteménye⁵ alapján forrásokat elemeztünk. Számos könyvre, folyóiratcikkre hívta fel a figyelmünket, s én több mindent kézbe is vettem. Akkor kezdtem el olvasni Pauler Gyulát, Gárdonyi Albertet, de Elekes Lajost és Pach Zsigmond Pált is. Sokat jelentett ez az időszak. Kozma tanár úr óráit egyetemistaként is látogattam.

Az egyetemen első évesként Bolla Ilona tanárnő forrásgyakorlatok órájára osztottak be bennünket. Számomra meghatározó jelentőségűek voltak ezek a szemináriumok, s természetes volt, hogy öt évig járjak a szemináriumaira, irányítása mellett írjak OTDK dolgozatot, szakdolgozatot, majd egyetemi doktori disszertációt. Emlékszem, hogy ő adta a kezembe Georges Dubynek a középkori parasztsággal foglalkozó két kötetes művét,⁶ amit végigolvastam. Nála hallottam először Abel, Dopsch nevét, s számos neves magyar középkorkutatóét. Igyekeztem középkorral kapcsolatos órákat kiválasztani (bár emlékezetesek számomra pl. Unger tanár úr 16–17. századi vagy Szabad professzor úr feudális kori történelemmel foglalkozó előadásai is). Sokat köszönhetek az ELTE történelem szakán akkor középkort tanító többi tanárnak (Székely György, Sz. Jónás Ilona, Ladányi Erzsébet stb.). Az Annales iskola tiszteletét, a szerzők és műveik közül többnek az ismeretét Jónás Ilona tanárnőnek köszönhetem. Az is természetes volt a számomra, hogy a történelem mellett levéltár szakot tanuljak, hisz itt lehetett mélyebb középkoros ismeretekre szert tenni. Ezen a szakon Gerics József (elsősorban ő), Kumorovitz L. Bernát, Mezey László, Bertényi Iván órái tágították tudásunkat (amire nagy szükség is volt). Kora újkort a tanszékvezető, Sinkovics István professzor tanította nekünk, aki egyébként jól ismerte a magyar középkor történetét. Ma is büszke vagyok levéltáros diplomámra.

Az egyetem után három és fél évet dolgoztam a Komárom Megyei Levéltárban, Esztergomban, ahol az igazgatóm, Ortutay András sokszorosan támogatta azt, hogy középkorral foglalkozzam, középkori témából készítek egyetemi doktori disszertációt.

2 Hóman Bálint – Szekfű Gyula: *Magyar történet*. Budapest, 1928–1934. (Reprint: Budapest, 1990; CD-ROM: Budapest, 2002.)

3 Budapest, 1956.

4 Váczy Péter: A korai magyar történet néhány kérdéséről. *Századok* 92 (1958) 265–345; Bónis György: Válasz Váczy Péter „Néhány kérdésére”. *Századok* 93 (1958) 498–533.

5 Lederer Emma (szerk.): *Szöveggyűjtemény Magyarország történetének tanulmányozásához*. I. rész. 1000-tól 1526-ig. Budapest, 1964.

6 Georges Duby: *L'économie rurale et la vie des campagnes dans l'occident médiéval* (France, Angleterre, Empire - IXème-XVème siècles) Paris 1977.